

אֲב הַרְחֵמִים הוּא יִרְחֵם עִם עַמּוּסִים וַיִּזְכּוֹר בְּרִית אֲיָתָנִים.
וַיֵּצֵל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשְּׁעוֹת הָרָעוֹת...

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

דברים
ט' באב

תשפ"ה

גיליון מס'

748

נשאיר פינה של כיעור. פינה של 'צביטה בלב'.

3.

לפני יותר מעשור פגשתי בתשובה מעניינת של מרן פוסק הדור הגאון רבי יוסף-שלום אלישיב זצוק"ל, ועד היום חקוקה היא בזיכרוני.

בתשובה, שמופיעה בספר 'קובץ תשובות' חלק שלישי, עונה מרן לשאלת רב הכותל הרב גץ, שביקש לדעת מהי דעת ההלכה באשר להתזת חול חם כדי לנקות את אבני הכותל מהשחרורית שדבקה בהם אחרי שנים רבות, כמו גם תלישת העשבים המזנחים שעל הכותל, בייחוד לאור העובדה שהמקום הפל למקום תפילה כהיום הזה.

בתשובתו כותב הרב אלישיב, בהתבסס על דברי הגמרא בתענית (כט, א) לגבי בית-הכנסת שחרב וכותב בזה הלשון. לא נגענו:

"לדעתי יותר רצוי להשאיר את הכותל המערבי כמות-שהוא ובאותה מתכונת כפי שעמד כל הזמן, אות שנים מיום חורבנו. כי האבנים הללו שהושחרו מזוקן עם העשבים שעלו עליהם, מוסף נופך של עגמת-נפש לרואיהן, ועל-ידי-זה יזכירו את ימי בניינו, ועל שאין אנו יכולים לעלות וליראות, ורואים בעליל כי בית מקדשנו ותאפרתנו היה לשרפת אש, יבקשו רחמים שיחזרו לקדמותן..."

אז אולי ה'אמה על אמה' שלנו בביתנו המרווח והבנוי, הוא ה"עשבים שעלו עליו" של הכותל. שזכור. שלא נשכח.

2.

ובכן, זה בדיוק, אבל בדיוק, מה רצו חז"ל ללמדנו.

חז"ל תיקנו להותיר 'אמה על אמה' בלתי-מסויד, זכר לחורבן (גמרא בבא-בטרא ס, ב וראה שם עוד תקנות מעין זו).

גם בבית בפרויקט המפואר בארץ, עם המפרט העשיר ביותר והמעודכן ביותר שישנו (פעם ההמחשה הרווחת הייתה 'בית בסביון'; לא יודע מה נכון להיום), חז"ל פקדו עלינו להותיר 'אמה על אמה' שכל-כך מפריעים בעין.

אבל זהו בדיוק העניין: שתדע, שמשחרב בית-המקדש, ביתנו שלנו גם איננו שלם (ראה סוטה מט, א - 'ניטל טעם בפירות', כמשל). רק 'אז - יימלא שחוק פיננו' (ראה גמרא ברכות לא, א). היום, החיים הם לא 100 אחוז. אנחנו בגלות, להקב"ה אין בית, העולם רווי חורבנות שנובעים מאותו חורבן בית שני.

בכל מקום שיהיה, גם זה המפואר ביותר -

[המראה בהחלט יוצר צביטה בלב. מפרט בזה יוקרתי, טרנד 2025 \(למניינים\), והנה ארון הדלת - איננו...](#)

תחשבו על המטבח הנא שלכם

1.

נכנסתם לדירה עם מפרט יוקרתי עשיר: מטבח רחב-ידיים, בסגנון יוקרתי מוקפד, תאורה ייחודית מאירה את השיש והארונות.

אבל אבוי, חשכו עיניכם: הנגר שכח להתקין לכם דלת אחת באחד הארונות.

המראה בהחלט יוצר 'צביטה בלב'. מפרט כזה יוקרתי, טרנד 2025 (למניינים), והנה ארון הדלת - איננו -

לא נעים.

מי שיותר שייך ל'2025' מתשפ"ה גם עלול להפטיר בפנים חמוצות-משהו: "וכל זה איננו שווה לי - -"

המדריך

טיפים נחוצים להורים לקראת ימי 'בין הזמנים'

הרה"ג רבי יחיאל פליסקין שליט"א
ראש חנוך 'שיתולים' לנער

כאשר אנו עם הזמן אני סבור יותר ויותר שהמשימה של בין הזמנים 'גדולה על' רבים מבני הישיבות. לא קל לדור הצעיר בימינו להחזיק בלימוד התורה, תפילות כהלכתן, ובעיקר בשמירה רוחנית - בזמן של 'חופש'.

אילו היה אפשר, היה כדאי שכל הישיבות יאמצו את המודל של 'ישיבת רש"י', שם אין יוצאים הביתה בבין הזמנים, אלא נשארים בשיבה, חלק מהזמן עושים 'קמפים' וכדומה, וחלק מהזמן מתקיימת שם כעין 'ישיבת בין הזמנים', באוירה קלילה ומותאמת.

אך מכיון שאין לישיבות תקציבי עתק הנחוצים לכך, ובין הזמנים הוא עובדה קיימת, ננסה לתת עצות לנוכח האתגרים.

הכי-נחוץ בבין הזמנים, לספק תעסוקה לילדים, ובעיקר למתבגרים, כי השעמום הוא מסוכן! שווה להתאמץ ואף לצאת מגדר הרגיל, כדי לספק להם תעסוקה.

נתחיל בדברי קדושה: ראוי לחבר אותם כמה שיותר לישיבות בין הזמנים ולפעילות המבורכת של 'איחוד בני הישיבות'.

במקרה הצורך, כדאי מאד לעשות מבצעים לילדים (מתאים בערך עד גיל 15) סביב הלימוד והתפילה בבין הזמנים, או שתוסיפו 'תעריף 2' משלכם על המילגה הסמלית שהם מקבלים מישיבת בין הזמנים.

אם יש לכם ספק אם לצאת לנופש / טיול משפחתי וכד' - הכריעו לחומרא! כדי למלא להם עוד ימים בפעילות חיובית. מרן הגרמ"ה הירש שליט"א אמר שהוצאה על נופש לילדים קודמת לקניית ארבע מינים מהודרים, ושלעתים זה בגדר הוצאת בניו לתלמוד

א. י. פ.

"זכר" או "אבלות"?

בשבוע בגמרא בבא בתרא (ס, ב): "אמר להן: בני בואו ואומר לכם. שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה. ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר, שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה דכתיב {מלאכי ג - ט} במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי... אלא כך אמרו חכמים: סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועט. וכמה? אמר רב יוסף: אמה על אמה".

בעבר הוכחנו מעל בימה זו ברורות, כי שלל דיני "זכר לחורבן" כמו שיור אמה על אמה בבית וכדומה, אינם דינים של "זכר" בעלמא, כדוגמת "זכר למקדש" של חרוסת וכדומה, אלא הם בעצם יום אקטיבי של מעשה "אבלות"! שהרי על-זה מגדירה הגמרא "כל המתאבל על ירושלים..." ועוד.

השבוע חשבנו כי ייתכן בהחלט שזה הטעם שנהגו להימנע ממנהגים אלו בבית הכנסת ובית המדרש. שכן, במקום זה כידוע אין אבלות. ואילו הרי זה היה סתם עניין של "זכר לחורבן" - מדוע היה מקום בכלל למנוע.

רמז חריף לדבר, חשבנו השתא, יש להביא מגמרא ערוכה נוספת:

הגמרא הידועה במסכת ברכות (לא, א) בגמרא שם מסופר שרב אשי עשה סעודת חתונת לבנו וראה שחכמים בדחו ביותר. לקח כוס זכוית ושברה לפניו. ובתוספות למדו מכאן מנהג שכיום כבר רווח בתפוצות ישראל: "מכאן נהגו לשבר כוס זכוית בנישואין". ונודע בשערים (כמדומני משמו של ה'פרי מגדים') כי הדין הזה נובע מעניין "זכר לחורבן". והנה הגמרא מציינת מיד שלאחר שעשה זאת חכמים "התעצבו". ומשמע שאין מדובר כאן רק במעשה זכירה טכני, אלא בסוג של מעשה "אבלות" ועצבות על החורבן.

ואגב שאנו מדברים בעניין זה, כדאי להביא רעיון נאה שחשבנו בהקשר זה באחרונה:

הנה, בשום -לב, רבים ממנהגי ה'זכר לחורבן' נאמרו דווקא בהקשר של בית או הקמת בית בישראל. ('משייר אדם בסעודה', 'אמה על אמה' וכו') היה מקום ליתן טעם לשורש עניין זה, שהוא בבחינה של 'מידה כנגד מידה': ביתו של הקב"ה עומד בחורבנו, אז היאך נבנה ביתנו שלנו מתוקן ועומד? ונפלא.

תורה שחוזרות! (כנס 'האזינו' אב תשפ"א).

אם המתבגר שלכם רוצה לעבוד בבין הזמנים, כמובן יש להפעיל שיקול דעת האם לאפשר לו, ויחד עם זאת יש לזכור שהשעמום הוא הכי מסוכן, מה שעלול להוסיף לכם עוד שיקול חשוב במערכת השיקולים.

■ ■ ■

דוקא בגלל כל סיכוני הרחוב, דוקא בגלל החשש הנורא מפגעי הטכנולוגיה - נצלו את ימי בין הזמנים לחיזוק הקשר האישי עם כל אחד מהילדים. שוחחו איתם, שחקו איתם, קרבו את הלבבות.

בחורים רבים סיפרו לי עד כמה הקשר החם עם ההורים נותן להם מצפן, ומציל אותם מפיתויי היצר הקשים, גם בזמנים ומקומות שאף אחד לא יודע מכך. אם אתם נוכחים בליבו - הוא יישאר נאמן לבית ולדרך התורה!

■ ■ ■

רבים שואלים כיצד על ההורים להגיב כאשר המתבגרים רוצים ללכת עם חברים לנופש באופן עצמאי, או לצאת למקומות שונים ומפוקפקים.

ובכן, אי אפשר לתת תשובה אחידה לזה, אולם ניתן כמה כיווני חשיבה:

(1) אם אתם משערים שגם אם תאסרו עליו מכל מקום הוא ילך - עדיף לא לאסור.

(2) אם אתם משערים שאם תאסרו עליו הוא יציית לאיסור, אך יגיב בתלונות וב'קטורים' למשך יום-יומיים - יש מקום לאסור עליו, ולא להתרגש מהעצבנות שלו, שהרי כל נער מדי פעם מתלונן על הוריו, זה יעבור לו בהקדם, והוא יחזור להיות בנכם האוהב והחביב.

(3) אם אתם משערים שהוא יציית לאיסור, אבל הוא לא יפסיק לקטר, כי יש לו כבר רצף בלתי נגמר של תלונות ומרמור כלפיכם וכלפי האיסורים שלכם, ובפרט אם רוב החברים שסביבו הולכים - עדיף לא לאסור, כי זה מאד לא בריא שילד גדל מתוך מרמור תמידי, ובתחושה שמאלצים אותו להיות 'צדיק בסדום'.

המשך יבוא אי"ה.

מעולם לא חשבתי קודם על משאלה כזו, אולם הקב"ה נתן לי את המתנות הקרובות ביותר לכך:

לא עבר זמן רב, ובקשו ממני ליצור סדרת יצירות למוזיאון מגדל דוד ליד שער יפו בירושלים; אחר-כך התקשרו אלי משיבת 'אש התורה' שמול הכותל, ובניתי להם ארון קודש ייחודי וגדול מזכוכית; מעט אחר כך פנו אלי מהנהלת הכותל ובקשו עבודה למנהרות הכותל, וזו 'שרשרת הדורות' המפורסמת שעוד הביאה לי בהמשך המון לקוחות.

"אז חשבתי על מקומות היצירה שלי שהולכים ומתקרבים אל מרכז הר הבית: מעיר דוד, דרך העיר העתיקה ועד לכותל - ומה תהיה התחנה הבאה שלי? אולי עוד אזכה להיות האמן של בית המקדש..."

החלומות בעז"ה עוד יתגשמו.

(על-פי 'מסע בלב ים' תשפ"ב של תנועת 'בתיא' - עמוד 113)

לתשומת-ליבכם!

**מהדורת הדפוס מצומצמת!
ניתן לקבל את הגיליון למייל
ללא תמורה בשליחת דוא"ל
לכתובת:**

abyisrael@gmail.com

החלום שהתממש

זה קרה בתחילת דרכי באמנות - שח ג'רמי לנגפורד, אמן הזכוכית הנודע. הנציג האישי של נשיא קניה באפריקה של אז, פנה אליי ובקש שאעשה עבורו עבודה בכנסיה הפרטית של הנשיא בכפר הולדתו בקניה. הוא תכנן פרויקט ענק ומרשים, עם הרבה כסף. סכומים אדירים שאי אפשר שלא להתחשב בהם. הייתי במבוכה ולא ידעתי מה להשיב.

"הלכתי להתייעץ עם הרב שלי והוא שלח אותי לרב זילברשטיין כבר-סמכא לשאלות מורכבות כאלו.

"ישבתי מול הרב זילברשטיין, והוא שאל אותי שאלות מדויקות ומעשיות, כדי שהוא יוכל לדעת איזו כנסיה זו ואיזה סוג נוצרים. הוא אמר שיש מקומות בהם אין ספק שאסור, אך לאחר ששמע את הפרטים שאמרתי לו, חשב ואמר כי ברצונו להתייעץ עם חמיו - הרב אלישיב זצוק"ל.

"את התשובה הסופית קיבלתי לאחר כשבוע, וכך אמר לי הרב: 'אם היית רעב ללחם - יש מקום להתיר, אבל לא יאה ליהודי לנצל את כישורונותיו כדי ליצור עבודה מעין זו'. החלטתי שאני מוותר על העבודה הקורצת הזו. 'כשסיפרתי זאת לרב זילברשטיין, הוא אמר לי כי חמיו הצדיק בך אותי שאם אחליט לא לקחת את העבודה הזו - תשרה ברכה שלו על כל מעשי ידיי.

"מאז החלטתי שאני רוצה ליצור יצירות של קדושה. בחלומי אף חלמתי שאזכה ליצור בבניין בית-המקדש השלישי שייבנה במהרה בימינו.

"כחודשיים אחר כך ראינו אותי על האמנות שלי, שם נשאלתי: 'ומה השאיפה שלך בסופו של דבר?'

שלפתי ועניתי: 'יש כל-מיני מקומות חשובים בעולם שהייתי רוצה לעשות בהם עבודות, אבל יום אחד עוד ייבנה כאן בית המקדש. הייתי שמח מאוד להיות האמן שם'. ושנינו חייכנו.

2.

הדברים התפרסמו בציבור החרדי אלא שאז היה מי שפנה לומר ר' אברהם פריד בעצמו כדי לברר את מקור המילים, והסתבר כי הדברים מופיעים בספר "תורת משה - עניני המקדש והגלות" (עמוד 411) שם הוא מצטט את החתם סופר שאומר כי "בית-המקדש של מעלה נבנה מדמעות שלנו, כל דמעה זו אבן, כל בכי וכל בקשה זו אבן נוספת" וכן מביא בשם השפת אמת ש"אם עוד כמה יהודים היו בוכים ומתעוררים בדמעות על בנין ירושלים והיום אומרים "אבא מחכים לך", אם היינו נותנים עוד אנחה אחת, היינו זוכים לבנין בית המקדש בימינו.

בהמשך לכך הוא כותב בשם החתם סופר ובשם השל"ה הקדוש מדוע תשעה באב שחל בשבת נדחה, כיון שכל דמעה מוסיפה עוד אבן לבית המקדש, לכן יש משום מלאכת שבת בקיום מצוות היום של תשעה באב שחל בשבת. (חב"ד אינפו)

בנוי מדמעות?

אחת-ולתמיד: מה המקור לשיר 'בית המקדש השלישי' אינו בנוי מאבנים: אלא מדמעות?

1

לפני מספר שנים דווח כי ראשי סמינר בבני-ברק הגיעו אל ביתו של מרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי - ובפיהם שאלה מעניינת:

הרכזות בסמינר עומדות להציג בסוף השנה מחזה עם תוכנית סביב שיר שיצא לאור לאחרונה מחדש על-ידי אברהם פריד, אך מקורן של המילים אינו ברור, וברצונם לברר אצל הרב קנייבסקי את המקור, בכדי שיוכלו להרחיב בנושא.

המילים המדוברות הן:

"ריבונו של עולם, אני יודע שבית המקדש השלישי אינו בנוי מאבנים, הוא בנוי מדמעות, ואם כל מה שאתה צריך רק עוד דמעה אחת, בבקשה קח את שלי..." (לחן: יובל סטופל, במקור הביצוע של ישראל פרנס).

לפי הדיווח נשאל הרב קנייבסקי האם מקורות השיר הם מאחד המדרשים הפחות-מפורסמים, או שמדובר באימרה שעלתה בדעתו של משורר או הוגה דעות כלשהו ואין לכך שום מקור, ומשכך המילים אינן בעלות מסר חינוכי...

ועל כך השיב מרן כי בשום מדרש לא נאמר כדברים הללו.

בין-הזמנים בצפת

דירת 5 חדרים, ממוזגת, עם יחידת-הורים מפוארת,
11 מיטות, מרפסת 25 מ"ר עם נוף מרהיב לכל
הכינרת והרי הגולן.
לפרטים, פל': 052769-7719

